

IJTIMOYIY PEDAGOGIKADA IJTIMOYIY TARBIYANI OLIB BOORISH

SFT instituti katta o'qituvchisi **Ruzieva Zulayho Samatovna**.

Tel: 93-652-00-81.

Elektron pochta: zuliruziyeva1981@gmail.com

Pedagogika 1-kurs talabasi **Aliyeva Dinara Amridinovna**

Elektron pochta: d.aliyeva070491@mail.ru

Аннотация: Ijtimoiy tarbiya jamiyatdagi yoshlarni axloqiy, madaniy va ijtimoiy jihatdan to'g'ri shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda tezkor ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy o'zgarishlar tufayli yosh avlodni tarbiyalash jarayoni yangicha yondashuvlar va metodlarni talab qilmoqda. Ijtimoiy tarbiya, avvalo, shaxsning jamiyatdagi o'rnini anglash, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish va jamiyatning axloqiy me'yorlariga mos ravishda o'zini tutishni o'rgatish orqali yoshlarni tarbiyalashga yordam beradi.

Аннотация: социальное воспитание играет важную роль в нравственном, культурном и социально правильном формировании молодежи в обществе. Сегодня в связи с быстрыми социальными, культурными и экономическими изменениями процесс воспитания подрастающего поколения требует новых подходов и методов. Социальное воспитание способствует воспитанию молодежи, прежде всего, через осознание своего места в обществе, воспитание чувства социальной ответственности и воспитание поведения в соответствии с этическими нормами общества.

Ijtimoiy pedagogikada ijtimoiy tarbiyani olib borish masalasi bugungi kunda juda dolzarb hisoblanadi. Hozirgi zamonning tez o'zgaruvchan ijtimoiy sharoitlari, yoshlar orasida yuzaga kelayotgan turli ijtimoiy muammolar, axborot texnologiyalarining rivojlanishi va globalizatsiya jarayonlari jamiyatning barcha qatlamlarida o'zgarishlarni talab qilmoqda. Bu o'zgarishlarga mos ravishda, yosh avlodni tarbiyalashning yangi usullari va metodlari zarur bo'lib qolmoqda. Ijtimoiy tarbiya – bu yoshlarning nafaqat ilmiy bilim, balki ijtimoiy mas'uliyat, axloqiy qadriyatlar va shaxsiy o'sishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Bugungi kunda jamiyatda yuzaga kelayotgan ba'zi ijtimoiy muammolar, masalan, jinoyatchilik, narkotik moddalar va alkogolga qarshi kurashish, o'z-o'zini anglash va o'zining ijtimoiy faolligini oshirish kabi masalalar yoshlarning to'g'ri tarbiya olishi zaruratini yanada oshirmoqda. Ijtimoiy tarbiya, ayniqsa, jamiyatda ijtimoiy adolat,

tenglik va barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Yoshlarning ijtimoiy xulq-atvori, ularning jamiyatdagi faoliyatini shakllantirish, madaniyat, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish har bir pedagog va jamiyat a'zosi uchun asosiy vazifa hisoblanadi. Ijtimoiy tarbiya o'zgaruvchan dunyoda yoshlarni global miqyosda mas'uliyatli va faol fuqarolar sifatida shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy tarbiya metodlari va yondashuvlari yoshlarni nafaqat jamiyatning axloqiy, madaniy va ijtimoiy me'yorlariga mos ravishda tarbiyalash, balki ularni zamonaviy dunyoning o'ziga xos talablariga mos ravishda rivojlantirishga yordam beradi. Ijtimoiy pedagogikaning ushbu yo'nalishi, yoshlarning zamonaviy dunyoqarashi, ularning jamiyatdagi o'rni, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni qabul qilishlariga katta ta'sir ko'rsatadi.

Yosh avlodni jamiyatda o'z o'rnini topadigan, ijtimoiy mas'uliyatni his qiladigan, axloqiy va madaniy qadriyatlarni qabul qilgan, faol fuqarolar sifatida tarbiyalashdir. Bu jarayon yoshlarni nafaqat bilimlar bilan ta'minlash, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashni ham o'z ichiga oladi. Ijtimoiy tarbiyaning maqsadi yoshlarni axloqiy va ijtimoiy jihatdan rivojlantirish orqali ularning jamiyatdagi o'zaro munosabatlarini to'g'ri yo'lga qo'yishdir. Bu jarayon yoshlarning ijtimoiy faoliyatini oshirish, ularni o'zlari va atrofdagilarga bo'lgan mas'uliyatini anglashga undash va jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Ijtimoiy tarbiyaning yana bir muhim maqsadi – yoshlarni jismoniy va ma'naviy jihatdan sog'lom, har tomonlama rivojlangan shaxslar sifatida tarbiyalashdir. Yoshlarning individual rivojlanishini ta'minlash, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish va o'zaro hurmatni saqlash ham ijtimoiy tarbiyaning muhim maqsadlaridan biridir. Bu jarayon orqali yoshlarni o'z qarorlarini to'g'ri qabul qilishga o'rgatish, ularni jamiyatdagi o'zaro munosabatlarda axloqiy me'yorlarga amal qilishga rag'batlantirish hamda ijtimoiy muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishga tayyorlash maqsad qilingan. Ijtimoiy tarbiyaning yana bir muhim maqsadi – yoshlarning ijtimoiy ongini rivojlantirishdir. Bu esa o'z navbatida ularni jamiyatdagi o'z vazifalari va mas'uliyatlarini anglashga, ularning shaxsiy qadr-qimmatini oshirishga va jamiyatga foyda keltirishga yordam beradi. Ijtimoiy tarbiya orqali yoshlar o'ziga xos axloqiy qadriyatlarni o'zlashtiradilar, ijtimoiy me'yorlar va qonunlarga hurmat bilan qarashni o'rganadilar. Shu bilan birga, ular o'zaro munosabatlarda to'g'ri va adolatli xulq-atvorni namoyon etishadi.

Ijtimoiy tarbiya ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, uning asosiy maqsadi o'quvchilarga faqat ilmiy bilimlar bermasdan, balki ularni jamiyatda mas'uliyatli, axloqiy va ijtimoiy jihatdan to'liq shaxs sifatida tarbiyalashdir. Ta'lim tizimi o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash, ularning ijtimoiy ko'nikmalarini oshirish, hamda jamiyatda o'zaro hurmat, hamkorlik va tinchlikka asoslangan munosabatlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ijtimoiy tarbiya ta'lim tizimida shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishni birlashtirgan, o'quvchilarning ijtimoiy ongini rivojlantirishga qaratilgan jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Ijtimoiy tarbiyaning ta'lim tizimidagi o'rnini shundan iboratki, u o'quvchilarni nafaqat bilim bilan ta'minlash, balki ularning axloqiy, ijtimoiy va madaniy qadriyatlarini ham shakllantiradi. Bugungi kunda ta'lim tizimi nafaqat bilim olishni, balki ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Ijtimoiy tarbiya orqali o'quvchilar o'zaro muloqot qilish, ijtimoiy mas'uliyatni anglash, boshqalar bilan hamkorlikda ishlash kabi ko'nikmalarni egallaydi. Ta'lim tizimi, o'quvchilarga bilim berish bilan birga, ularga jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida yashashni o'rgatadi. Ijtimoiy tarbiyaning ta'lim tizimidagi roli, shuningdek, o'quvchilarning ijtimoiy muammolarni tushunishiga, jamiyatdagi ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy o'zgarishlarga moslashishiga yordam beradi. Ijtimoiy tarbiya o'quvchilarga jamiyatdagi turli qatlamlarni, ularning ehtiyojlarini va muammolarini tushunishga, ularga qanday yordam berish mumkinligini o'rgatadi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshiradi va ularning jamiyatda mas'uliyatli va samarali fuqarolar sifatida shakllanishiga yordam beradi. Ijtimoiy tarbiyaning ta'lim tizimidagi o'rnini o'quvchilarga ijtimoiy me'yorlarni, axloqiy qadriyatlarni o'rgatishda ham katta ahamiyatga ega. Ta'lim tizimi orqali yoshlar o'z huquqlarini va majburiyatlarini anglashadi, ijtimoiy adolat, tenglik, hamkorlik, bag'rikenglik kabi qadriyatlarni o'zlashtiradilar. Bu tarbiya, o'quvchilarni jamiyatda to'g'ri va mas'uliyatli munosabatlar o'rnatishga, boshqalar bilan hurmat va hamkorlikda yashashga o'rgatadi. O'quvchilar o'zlarining jamiyatdagi o'rnini va roli haqida tushuncha hosil qilishadi va bu orqali ijtimoiy munosabatlarni yaxshilashga hissa qo'shadilar.

Ijtimoiy tarbiya nafaqat akademik bilimlarni, balki ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. O'quvchilar ta'lim jarayonida o'zaro muloqot qilish, jamoada ishlash, boshqalarga yordam berish, ijtimoiy vazifalarni bajara olish kabi ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Bu ko'nikmalar jamiyatda muvaffaqiyatli yashash va ishlash uchun zarur bo'lgan asosiy xususiyatlardir. Ijtimoiy tarbiya o'quvchilarga o'zaro hurmat,

tinchlikni saqlash, jamiyatda adolatni ta'minlash kabi mas'uliyatli xulq-atvorni o'rgatadi. Bularning barchasi ta'lim tizimining ijtimoiy rollarni shakllantirishdagi o'rnini ko'rsatadi. Ijtimoiy tarbiya o'quvchilarga iqtisodiy va siyosiy jarayonlarni tushunish va ularga moslashish imkoniyatini beradi. Ta'lim tizimi orqali yoshlar, jamiyatdagi iqtisodiy va siyosiy muammolarni, ularga qarshi qanday kurashish kerakligini, qanday ijtimoiy-siyosiy masalalarni hal qilishni bilib oladilar. Ijtimoiy tarbiya, o'quvchilarga faqatgina ilmiy bilimlar emas, balki jamiyatda o'z o'rnini topish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni ham beradi. O'quvchilar jamiyatda sodir bo'layotgan o'zgarishlarga befarq bo'lmasdan, ularga ijtimoiy nuqtai nazardan yondashishni o'rganadilar. Bu, o'z navbatida, ularning jamiyatdagi faolligini va mas'uliyatini oshiradi. Ijtimoiy tarbiyaning ta'lim tizimidagi o'rni shundan iboratki, u o'quvchilarni jismoniy va ruhiy jihatdan yetuk shaxslar sifatida tarbiyalash, ularga jamiyatda o'zaro hamkorlik, tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy o'zgarishlarga moslashish, yangi imkoniyatlarga o'zini tayyorlash, ijtimoiy mas'uliyatni anglash, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni o'zlashtirish hamda o'z huquqlarini himoya qilish kabi ko'nikmalar o'quvchilarning jamiyatda muvaffaqiyatli yashashlariga yordam beradi. Ijtimoiy tarbiyaning ta'lim tizimidagi o'rni shundayki, u nafaqat bilim berishda, balki o'quvchilarning ijtimoiy va axloqiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim tizimi o'quvchilarga ijtimoiy munosabatlar, jamiyatda o'zaro hurmat va ijtimoiy mas'uliyatni o'rgatish orqali, ularni nafaqat bilimli, balki axloqan barkamol va ijtimoiy jihatdan mas'uliyatli shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Bu o'zgarishlar ta'lim tizimining o'zgaruvchan va rivojlanayotgan jamiyatdagi muhim ahamiyatini yanada oshiradi. Ta'lim tizimida ijtimoiy tarbiyaning muhim o'rni shundaki, u o'quvchilarga ijtimoiy faollikni rag'batlantirish, jamiyatdagi muammolarga qayg'urish va ularga yechim izlashni o'rgatadi. Bu jarayon o'quvchilarni nafaqat akademik jihatdan, balki ijtimoiy jihatdan ham rivojlantirishga imkon beradi. O'quvchilarni ijtimoiy tarbiya orqali o'z mas'uliyatlarini anglashga, jamiyatda o'zaro hurmat va tinchlikni saqlashga, ijtimoiy vazifalarni bajarishga tayyorlashga erishiladi. Ta'lim tizimi o'quvchilarni jamiyatning faol va mas'uliyatli fuqarolari sifatida tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Ijtimoiy tarbiya o'quvchilarning axloqiy va madaniy qadriyatlarini ham rivojlantiradi. O'quvchilarga, yuksak axloqiy me'yorlarga rioya qilish, hurmatli va adolatli bo'lishni o'rgatish, ular uchun jamiyatda o'z o'rnini topish va teng huquqlilikni ta'minlashning ahamiyatini tushunishga yordam beradi. Bu jarayon o'quvchilarga do'stlik, o'zaro yordam va samarali jamoaviy ishni rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, ularni turli ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy

tizimlarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlaydi. Ijtimoiy tarbiya orqali o'quvchilarni jamiyatda yuksak axloqiy qadriyatlarni, tenglikni, adolatni, hurmatni qadrlashga o'rgatish mumkin. Ijtimoiy tarbiya ta'lim tizimidagi ajralmas qism sifatida, o'quvchilarning ijtimoiy va axloqiy rivojlanishini ta'minlashga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim tizimi o'quvchilarga ijtimoiy, axloqiy va madaniy qadriyatlarni o'rgatish orqali, ularning jamiyatdagi faolligini oshiradi, ularni mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantiradi. Ijtimoiy tarbiya o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga hamda jamiyatda o'zaro hurmat, tinchlik va barqarorlikni saqlashga xizmat qiladi. Bu jarayon ta'lim tizimining barcha bosqichlarida amalga oshirilishi kerak bo'lgan muhim vazifadir.

Ijtimoiy tarbiya tizimi ta'lim muassasalarida o'quvchilarning nafaqat akademik, balki ijtimoiy, axloqiy va madaniy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim jarayonida ijtimoiy tarbiya o'quvchilarga jamiyatdagi mas'uliyat, axloqiy qadriyatlar, tenglik, o'zaro hurmat va adolatni o'rgatishga qaratilgan. Shu orqali o'quvchilar nafaqat bilimlarni, balki jamiyatda to'g'ri va mas'uliyatli fuqarolar sifatida faoliyat yuritish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni ham o'zlashtiradilar. Ta'lim muassasalarida ijtimoiy tarbiya tizimini samarali joriy etish uchun o'qituvchilar, ota-onalar va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik juda muhimdir. O'qituvchilar o'z pedagogik yondashuvlarini ijtimoiy tarbiya maqsadlariga moslashtirib, o'quvchilarni jamiyatdagi ijtimoiy masalalarga nisbatan ongli yondashuvda tarbiyalaydilar. Bundan tashqari, o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus mashg'ulotlar, amaliy tadbirlar va jamoaviy loyihalar tashkil etiladi. Ta'lim muassasalarida ijtimoiy tarbiya tizimi nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki jamiyatning umumiy farovonligi uchun ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar ijtimoiy mas'uliyatni anglash, axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirish, jamiyatda tinchlik va adolatni saqlash kabi asosiy ko'nikmalarni o'rganadilar. Shuningdek, ijtimoiy tarbiya orqali o'quvchilarning ijtimoiy faolligi oshadi va ular jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga hissa qo'shadilar. Ta'lim muassasalarida ijtimoiy tarbiya tizimini joriy etish nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash, balki jamiyatdagi barqarorlik va farovonlikni oshirishga ham xizmat qiladi. Ijtimoiy tarbiya, ta'lim tizimining ajralmas qismi sifatida, o'quvchilarni jamiyatda mas'uliyatli, axloqan yuksak va faol fuqarolar sifatida tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabitlar ro‘yxati:

1. Ivashedkina O.A., Poletayeva YE.K. Uchebnaya issledovatelskaya deyatel- nost kak sredstvo dostijeniya planiruemix obrazovatelnix rezultatov.

O.A. Ivashedkina, YE.K. Poletayeva. – SPb. :APPO, – 2012.

2. Malaya Konferensiya proyektnix i issledovatelskix rabot uchashixsya naxalnoy shkoli Primorskogo rayona «Yuniy issledovatel»: [<https://nsportal.ru/node/2913683>]

3. Ruziyeva Z S.* PROJECT ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL * ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal ISSN: 2249-7137 Vol. 12, Issue 03, March 2022

4. Ruzieva Z S FORMATION OF PROJECT COMPETENCE OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS International journal for innovative engineering and management research 04april 2022 issn 2456-5083

5. Ro'ziyeva Z. S. ТРЕБОВАНИЯ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ МЕТОДА ПРОЕКТОВ с99-102 . RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI MATERIALLARI 2022-yil, 13-14 may